

**Уманський національний університет садівництва
інженерно-технологічний факультет
кафедра прикладної інженерії та охорони праці**

Назва курсу	Охорона праці в галузі
Викладачі	Олександр Трус
Профайл викладачів	https://piop.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobotniki/trus-oleksandr-mikolajovich.html
Контактний тел.	(04744) 3-44-69
E-mail:	alex_trus@ukr.net
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=385#section-1
Консультації	Вівторок з 15.00 до 16.00 в аудиторії №406 в корпусі №10

1. Анотація до курсу

Охорона праці в галузі у підготовці фахівців за спеціальністю "Захист і карантин рослин" займає провідне місце. Вона передбачає вивчення актуальних питань охорони праці для конкретної галузі господарської, економічної та науково-дослідної діяльності з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників, а також досягнень науково-технічного прогресу.

Охорона праці в галузі, як наукова і навчальна дисципліна, має на меті вивчення та формування у майбутніх фахівців умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.

2. Мета та цілі курсу

Мета курсу (інтегральна компетентність):

– формування у випускників комплексу знань, умінь і навичок для професійної діяльності освітнього та інноваційного характеру в галузі захисту і карантину рослин; науково-дослідної діяльності для вирішення спеціалізованих завдань; здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі захисту і карантину рослин або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Цілі курсу (програмні компетентності):

– здатність приймати обґрунтовані рішення;

– здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

– здатність застосовувати нові підходи для аналізу та прогнозування складних явищ, критичного осмислення і самостійного вирішення проблем у професійній діяльності;

– уміння використовувати результати наукових досліджень щодо забезпечення інтенсивних технологій, враховуючи їх особливості та користуючись передовим досвідом їх впровадження, розробляти наукові основи інтенсивних технологій захисту і карантину рослин.

3. Формат курсу

Основним форматом курсу є очний з використанням індивідуальної форми навчання.

В рамках вивчення дисципліни «Охорона праці в галузі» передбачено проведення:

- лекцій (за структурою заплановані лекції можливо поділити на вступні, тематичні, заключні, оглядові, установчі. Для проведення лекцій планується використання мультимедійного комплексу для наочного відображення представленого матеріалу);
- практичні заняття (на практичних заняттях планується засвоєння теоретичного матеріалу з метою вивчення стану і особливостей умов та охорони праці на виробництві, вимог нормативно-правових актів і документів до організації робочого процесу, розробки методичного забезпечення заходів з охорони праці і проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці та ін.);
- самостійна робота студентів буде проводитися з використанням різноманітних дидактичних методів навчання.

4. Результати навчання:

- знати правові нормативно-правові відносини і організацію охорони праці під час професійної діяльності;
- доносити професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу;
- уміти ефективно використовувати нормативно-правові акти, що регулюють політику в сфері захисту і карантину рослин, та оперативно реагувати на зміни в законодавстві;
- володіти знаннями з дотримання безпечних умов праці.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
К-сть годин	10	18	92

6. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс, (рік навчання)	Нормативний \ вибірковий
2020	3	Захист і карантин рослин	2	Н

7. Технічне й програмне забезпечення / обладнання

Специфічні вимоги, які студент повинен врахувати відсутні.

8. Політики курсу

Під час підготовки до практичних занять, проведення контрольних заходів студенти повинні дотримуватися правил академічної доброчесності, які визначено Кодексом доброчесності Уманського НУС. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу доброчесності Уманського НУС.

9. Схема курсу

Тиж. / дата / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) / Формат	Матеріали	Література/ресурси в інтернеті	Завдання, год
Тиж. 1. 2 акад. год	Правові та організаційні питання охорони праці в галузі. Предмет і зміст дисципліни, її зв'язок з іншими дисциплінами. Ситуація з охороною праці в галузі агропромислового комплексу. Нормативно-правова бази охорони праці в Україні.	Лекція	Презентація	6, 7, 9, 14, 18–26, 34, 38, 44, 45	Послухати лекцію, 2 год
Тиж. 2. 2 акад. год	Права і обов'язки з охорони праці керівника підприємства, головних спеціалістів. Права і обов'язки з охорони праці керівників підприємства, головних спеціалістів, керівників виробничих дільниць. Права і обов'язки з охорони праці спеціаліста з захисту рослин, бригадира овочевої та садової бригади. Права і обов'язки з охорони праці головного економіста. Права і обов'язки з охорони праці головного бухгалтера. Права і обов'язки з охорони праці спеціаліста служби охорони праці.	Лекція	Презентація	6, 7, 11, 13, 30, 43	Послухати лекцію, 2 год
Тиж. 2. 2 акад. год	Аналіз травматизму в сільському господарстві. Соціально-економічні наслідки травматизму в агропромисловому комплексі. Основні джерела травматизму в сільському господарстві. Причини травматизму в сільському господарстві, основні напрями профілактики. Вимоги безпеки до технічних засобів виробництва.	Лекція	Презентація	6, 8, 16, 30, 40–43	Послухати лекцію, 2 год
Тиж. 3. 2 акад. год	Безпека праці при роботі з пестицидами і мінеральними добривами. Дія агрохімікатів на організм працюючих. Допуск осіб до роботи з агрохімікатами та профілактика отруєння ними. Вимоги до складів зберігання пестицидів. Транспортування агрохімікатів. Особливості гасіння пожеж на складах агрохімікатів. Застосування пестицидів.	Лекція	Презентація	6, 7, 8, 10, 12, 15, 17, 29, 31	Послухати лекцію, 2 год
Тиж. 4. 2 акад. год	Вплив електромагнітних випромінювань на організм людини. Джерела випромінювання електромагнітних полів. Дія електромагнітних полів на організм людини. Захист від випромінювання. Електромагнітні випромінювання комп'ютера.	Лекція	Презентація	7, 9, 12, 13, 33	Послухати лекцію, 2 год

	Електромагнітні випромінювання портативних комп'ютерів. Вимоги до профілактичних медоглядів.				
Тиж. 5. 2 акад. год	Організація навчання з охорони праці на підприємствах. Основні теоретичні положення НПАОП 0.00–4.12–05. Організація навчання з питань охорони праці (навчання працівників, посадових осіб, спеціальне навчання). Організація перевірки знань з питань охорони праці (склад комісії з перевірки знань з питань охорони праці для різни місць проведення навчання).	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота)	Опорний конспект лекцій, методичні вказівки	1, 7, 3, 15, 32	Опитування по питаннях практичного заняття у вигляді бліц-опитування; вирішення тестових завдань по темі; групове обговорення питань практичного заняття
Тиж. 6. 2 акад. год	Організація навчання з охорони праці на підприємствах. Основні теоретичні положення НПАОП 0.00–4.12–05. Організація проведення інструктажу з охорони праці на підприємстві (вступний, первинний, повторний, позаплановий, цільовий інструктажі). Організація перевірки знань з питань охорони праці.	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота)	Опорний конспект лекцій, методичні вказівки	1, 7, 3, 15, 32	Опитування по питаннях практичного заняття у вигляді бліц-опитування; вирішення тестових завдань по темі; групове обговорення питань практичного заняття
Тиж. 8. 2 акад. год	Вивчення порядку проведення розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві. Основні теоретичні положення щодо розслідування нещасних випадків на виробництві в постанові Кабінету Міністрів України № 337 від 17.05.2019 р. Організація розслідування нещасних випадків на виробництві (дії свідка нещасного випадку, безпосереднього керівника робіт, роботодавця, їх зобов'язання). Склад комісії з розслідування нещасного випадку, їх зобов'язання. Обставини нещасного випадку. Спеціальне розслідування нещасних випадків. Контроль і облік нещасних випадків.	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота)	Опорний конспект лекцій, методичні вказівки	2, 27, 35, 36, 39, 41–43	Опитування по питаннях практичного заняття у вигляді бліц-опитування; вирішення тестових завдань по темі; групове обговорення питань практичного заняття
Тиж. 9. 2 акад. год	Вивчення порядку проведення розслідування та обліку професійних захворювань на виробництві. Основні теоретичні положення щодо розслідування професійних захворювань на виробництві в постанові Кабінету Міністрів України № 337 від 17.05.2019 р. Порядок складання санітарно-гігієнічних характеристик умов праці та вимоги до них. Порядок встановлення зв'язку захворювання з умовами праці. Повідомлення про хронічне	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота)	Опорний конспект лекцій, методичні вказівки	3, 27, 35, 36, 39, 41–43	Опитування по питаннях практичного заняття у вигляді бліц-опитування; вирішення тестових завдань по темі; групове обговорення питань практичного заняття

	<p>професійне захворювання (отруєння). Порядок розслідування обставин і причин виникнення хронічних професійних захворювань (отруєнь). Реєстрація та облік випадків гострих та хронічних професійних захворювань (отруєнь).</p>				
Тиж. 10. 2 акад. год	<p>Вивчення порядку проведення розслідування та обліку аварій на виробництві. Основні теоретичні положення щодо розслідування аварій на виробництві в постанові Кабінету Міністрів України № 337 від 17.05.2019 р. Категорії аварій. Порядок розслідування аварій на виробництві. Контроль, облік і звітність аварій.</p>	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота)	Опорний конспект лекцій, методичні вказівки	3, 27, 35, 36, 39, 41–43	Опитування по питаннях практичного заняття у вигляді бліц-опитування; вирішення тестових завдань по темі; групове обговорення питань практичного заняття
Тиж. 11. 2 акад. год	<p>Моделювання виробничих небезпек Людино-машинні системи в сільському господарстві. Умови і обставини виникнення небезпечних ситуацій та їх наслідки. Моделювання процесів формування травм, аварій, катастроф.</p>	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота)	Опорний конспект лекцій, методичні вказівки	6, 10, 11	Опитування по питаннях практичного заняття у вигляді бліц-опитування; вирішення тестових завдань по темі; виконання індивідуального завдання; групове обговорення питань практичного заняття
Тиж. 12. 2 акад. год	<p>Розробка інструкцій з охорони праці Основні теоретичні положення НПАОП 0.00–4.15–98. Зміст і побудова інструкцій. Викладення тексту інструкцій. Порядок розробки, затвердження та введення інструкцій в дію. реєстрація, облік і видання інструкцій на підприємстві.</p>	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота)	Опорний конспект лекцій, методичні вказівки	9, 15, 37	Опитування по питаннях практичного заняття у вигляді бліц-опитування; вирішення тестових завдань по темі; групове обговорення питань практичного заняття
Тиж. 13. 2 акад. год	<p>Порядок атестації робочих місць на відповідність нормативним актам про охорону праці Основні теоретичні положення щодо проведення атестації робочих місць за умовами праці в постанові Кабінету Міністрів України № 442 від 01.08.1992 р. Організація роботи по атестації. Вивчення факторів виробничого середовища і трудового процесу. Принципи та основи гігієнічної класифікації праці. Гігієнічна оцінка умов праці. Оцінка</p>	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота)	Опорний конспект лекцій, методичні вказівки	6, 7, 14, 28	Опитування по питаннях практичного заняття у вигляді бліц-опитування; вирішення тестових завдань по темі; групове обговорення питань практичного заняття

	технологічного та організаційного рівня робочого місця. Атестація робочих місць				
Тиж. 14. 2 акад. год	Складання актів за формою Н-1 про нещасний випадок на сільськогосподарському підприємстві Відомчі нормативні акти, що визначають порядок службового розслідування. Міждержавні або відомчі нормативні документи, що визначають порядок розслідування нещасних випадків, на які не поширюється Порядок № 337. Класифікатор видів подій, причин тощо, що призвели до настання нещасного випадку. Порядок складання акту розслідування нещасного випадку за формою Н-1.	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота)	Опорний конспект лекцій, методичні вказівки	2, 35, 39	Опитування по питаннях практичного заняття у вигляді бліц-опитування; виконання індивідуального завдання; групове обговорення питань практичного заняття

10. Система оцінювання та вимоги

10.1. Денна форма навчання

Поточний контроль.

Максимальна сума балів поточного контролю – 100.

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

1. Систематичність та активність роботи на практичних заняттях;
2. Виконання індивідуальних завдань.

(1) При контролі систематичності та активності роботи на практичних заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на практичні заняття, правильність написання письмового модульного контролю на практичному занятті; результати бліц-опитування.

Розподіл балів, які отримують студенти (види робіт і сума балів за них): усне опитування на заняттях – 70, модульний контроль – 30.

Розподіл балів, за змістовими модулями дисципліни

Поточний (модульний) контроль								Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3			
T1	T2	МК1	T3	МК2	T4	T5	МК3	100
14	14	10	14	10	14	14	10	

T1, T2 ... Tn – теми змістових модулів.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль з дисципліни «Охорона праці в галузі» здійснюється у формі заліку, який оформляють за результатами поточного контролю упродовж семестру.

Зараховано – студент добре знає програмний матеріал, грамотно і за суттю викладає його, не допускає суттєвих неточностей, вибирає правильну відповідь, правильно застосовує теоретичні знання під час розв'язання практичних завдань. Знає основні завдання інженерної екології та обґрунтовує доцільність та технічну можливість здійснення інженерного захисту об'єктів. Із загального обсягу контрольних завдань студент правильно виконав не менше 51%.

Не зараховано – студент не знає значної частини програмного матеріалу, допускає багато суттєвих помилок, з великими труднощами виконує практичні завдання. Із загального обсягу контрольних завдань студент правильно виконав менше, ніж 51%.

10.2. Заочна форма навчання

Поточний контроль.

Максимальна сума балів поточного контролю – 100, які розподіляються наступним чином:

- активність роботи протягом семестру не може перевищувати 35 балів;
- контрольна робота – 35 балів;
- виконання модульних завдань (3 модуля) – 30 балів.

Шкала оцінювання знань студентів: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література

Методичне забезпечення

1. Березовський А. П., Прокопенко Е. В., Трус О. М. Методичні вказівки для виконання практичного заняття з дисциплін «Основи охорони праці» на тему: «Організація навчання з охорони праці на підприємствах» студентами денної та заочної форм навчання освітнього ступеня «Бакалавр», «Магістр». Умань, 2019. 20 с.

2. Березовський А. П., Прокопенко Е. В., Трус О. М. Методичні вказівки для виконання практичного заняття з дисциплін «Безпека життєдіяльності (модуль Охорона праці)» та «Охорона праці в галузі» на тему: «Вивчення порядку проведення розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві» студентами денної та заочної форм навчання освітніх ступенів «Бакалавр», «Магістр». Умань: Уманський НУС, 2020. 58 с.

3. Березовський А. П., Прокопенко Е. В., Трус О. М. Методичні вказівки для виконання практичного заняття з дисциплін «Безпека життєдіяльності (модуль Охорона праці)» та «Охорона праці в галузі» на тему: «Вивчення порядку проведення розслідування та обліку професійних захворювань і аварій на виробництві» студентами денної та заочної форм навчання освітніх ступенів «Бакалавр», «Магістр». Умань: Уманський НУС, 2020. 47 с.

4. Березовський А. П., Прокопенко Е. В., Трус О. М. Методичні поради для виконання практичної роботи з дисципліни «Охорона праці в галузі» на тему: «Порядок атестації робочих місць на відповідність нормативним актам про охорону праці» студентами денної та заочної форм навчання освітнього ступеня «Магістр». Умань, 2019. 17 с.

5. Березовський А. П., Прокопенко Е. В., Трус О. М. Методичні вказівки і завдання для виконання контрольної та самостійної роботи з дисципліни «Охорона праці в галузі» студентами заочної форми навчання освітнього ступеня «Магістр». Умань, 2019. 24 с.

Базова література

6. Атаманчук П. С., Мендерецький В. В., Панчук О. П., Білий Р. М. Охорона праці в галузі : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2017. 322 с.
7. Левченко О. Г., Зеркалов Д. В., Полукаров О. І., Гусев А. М., Арламов О. Ю., Демчук Г. В. Охорона праці у галузі : навч. посіб. За ред. Д. В. Зеркалова. К. : «Основа», 2014. 384 с.
8. Кепич Т. Ю., Семенова І. Ю., Лавренюк М. В. Охорона праці в галузі : навч. посіб. К. : КНУ ім. Тараса Шевченка, 2013. 255 с.
9. Зеркалов Д. В. Охорона праці в галузі : загальні вимоги. Навч. посіб. К. : «Основа», 2011. 551 с.
10. Бутко Д. А., Луценков В. Л., Рогач Ю. П., Петров В. В. Безпека технологічних процесів при виробництві та післязбиральній обробці продукції рослинництва. Навчальний посібник. Сімферополь : Бізнес-Інформ, 2002. 344 с.
11. Яремко З. М., Тимошук С. В., Третяк О. І., Ковтун Р. М. Охорона праці : навч. посіб. За ред. проф. З. М. Яремка. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 374 с.
12. Катренко Л. А., Кіт Ю. В., Пістун І. П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум : навч. посіб. 3-тє видання, перероб. і допов. Суми : ВТД «Університетська книга», 2009. 540 с.

Допоміжна література

13. Ткачук К. Н., Зацарний В. В., Сабарно Р. В., Каштанов С. Ф., Мітюк Л. О., Третьякова Л. Д., Ткачук К. К., Чадюк А. В. Охорона праці та промислова безпека : навч. посіб. За ред. К. н. ткачука і В. В. Зацарного. К. : «Основа» 2009. 350 с.
14. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи) : навч. посіб. За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. Львів : «Тріада плюс», 2010. 648 с.
15. Охорона праці (практикум) : навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. Львів : «Тріада плюс», 2011. 436 с.
16. Серіков Я. О. Основи охорони праці : навч. посіб. Харків, ХНАМГ, 2007. 227 с.
17. Березуцький В. В., Бондаренко Т. С., Васьковець Л. А. та ін. Лабораторний практикум з курсу «Основи охорони праці». За ред. В. В. Березуцького. Х. : Факт, 2005. 348 с.

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

18. Конституція України. Основний закон. К., 1996.
19. Про охорону праці : Закон України. К., 1992.
20. Про охорону здоров'я : Закон України. К., 1992.
21. Про пожежну безпеку : Закон України. К., 1993.
22. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
23. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення : Закон України. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 27.
24. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
25. Кодекс законів про працю України.
26. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
27. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.05.2019 р. № 337 «Порядок проведення розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
28. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.1992 р. № 442 «Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці».
29. Закон України : Про пестициди і агрохімікати від 2 березня 1995 р.
30. Правила охорони праці в сільському господарстві. ДНАОП 2.0.00–01–00. К. : Форт, 2001. 378 с.

31. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.2003 р. № 994. «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат».

32. НПАОП 0.00–4.12–05. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці. Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15.

33. НПАОП 0.00–1.28–10 «Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин». Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010 р. № 65.

34. НПАОП 0.00–4.03–04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці України від 08.06.2004 р. № 151.

35. НПАОП 0.00–4.09–07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.

36. НПАОП 0.00–4.11–07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.

37. НПАОП 0.00–4.15–98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.

38. НПАОП 0.00–4.21–04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.

39. НПАОП 0.00–6.03–93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.

40. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008.

Інформаційні ресурси

41. Державна служба України з питань праці (Держпраця). URL : <http://dsp.gov.ua>.

42. Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України. URL : <http://www.mns.gov.ua>.

43. Фонд соціального страхування України. URL : <http://fssu.gov.ua>.

44. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL : <http://portal.rada.gov.ua>

45. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL : <http://www.nau.ua>.